Nariadenie EU o F-plynoch a aké opatrenia z neho vyplývajú

(vypracoval a láskavo poskytol pán RNDr.Jiří Dobiášovský- Ministerstvo životného prostredia ČR)

Dňa 4. júla 2006 vstúpil do platnosti dôležitý právny predpis, ktorý sa týka oboru chladenia, klimatizácie a tepelných čerpadiel. Jedná sa o **Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 842/2006, o niektorých fluorovaných skleníkových plynoch –** skrátené označované ako **Nariadenie EU o F-plynoch.** Toto nariadenie je priamo platné vo všetkých členských štátoch EU. K niektorým jeho častiam bude ešte vydaná nadväzujúca a doplňujúca národná právna úprava vo forme novely zákona o ochrane ovzdušia (alebo samostatný zákon o ochrane klímy) a podrobná vykonávacia vyhláška. Príprava týchto právnych predpisov bola zahájená. Pre právnu formuláciu niektorých opatrení sú potrebné metodické podklady, ktoré má Komisia EU pripraviť a členským štátom predložiť do 4. júla 2007. **Úplný text Nariadenia je uvedený v Úradnom vestníku Európskej únii časti L 161/1 zo dňa 14. júna 2006.** Hlavným cieľom Nariadenia je znížiť emisie skupiny fluorovaných skleníkových plynov do ovzdušia a prispieť tak k splneniu záväzkov, ktoré pre EU a jej členské štáty vyplývajú z Rámcovej zmluvy OSN o zmene klímy a jeho vykonávacieho Kiotskeho protokolu. Je to opatrenie, ktoré má dať podnet k technologickým inováciám, k podpore vývoja alternatívnych technológií alebo k prechodu na už existujúce technológie, ktoré sú pre životné prostredie priaznivejšie.

Pod označením F-plyny sa rozumejú látky, ktoré sa dnes v širokej miere používajú predovšetkým ako chladivá. Sú známe pod označením napr. **R134a, R23, R125, R143a, R152a, a ich zmesi R404a, R407c, R410a.** Úplný zoznam F-plynov, členený na **látky HFC (čiastočne fluorované uhľovodíky) a látky PFC (úplne fluorované uhľovodíky)** je uvedený v prílohe Nariadenia, a tiež *v prílohe č. 10 k zákonu č. 86/2002 Sb.*, o ochrane ovzdušia. F-plyny majú veľmi dobré technické vlastnosti. Sú používané ako chladivá nahradzujúce skôr široko používané, ale značne ekologicky škodlivé freóny a halóny (tj. regulované látky CFC, HCFC – napr. R12, R11, resp. R-22). F-plyny sú chemicky veľmi stále. Ich celosvetovú každoročnú výrobu a spotrebu možno odhadovať na úrovni miliónov ton. Značná časť tohto množstva vo forme emisií prechádza do atmosféry. F-plyny majú vysoký potenciál globálneho otepľovania (GWP) a preto v atmosfére prispievajú k jeho otepľovaniu po desiatky rokov. Tieto emisie je treba obmedziť.

Z právneho pohľadu si treba uvedomiť, že F-plyny (HFC, PFC) sú látky iné ako látky regulované (CFC, HCFC). Pre regulované látky, poškodzujúce ozónovú vrstvu, platí Nariadenie EU č. 2037/2000. To je v niektorých ustanoveniach podobné ako nariadenie o F-plynoch, ale nie je zhodné.

Hlavné ustanovenie Nariedenia o F-plynoch

Pôsobnosť Nariadenia je zameraná predovšetkým na veľké stacionárne chladiacie a klimatizačné zariadenia a tepelné čerpadlá, s obsahom chladiva (HFC, PFC) najmenej 3 kg, resp. najmenej 6 kg v hermetických systémoch, ktoré sú takto označené.

Nariadenie upravuje:

- **Obmedzovanie úniku, používanie, znovuzískávaním a zneškodňovaním F-plynov;**

  Prevádzkovatelia stacionárnych chladiacich a klimatizačných zariadení, tepelných čerpadiel, a systémov požiarnej ochrany, ktoré obsahujú F-plyny, zaistia kontrolu tesnosti certifikovanými pracovníkmi. Podľa obsahu chladiva v zariadení sú stanovené intervaly kontroly úniku 1x za 12, 6 a 3 mesačne. Skúška tesnosti musí byť takisto vykonaná do 1 mesiaca po oprave netesnosti, aby bola zaistená účinnosť opravy.

  Prevádzkovatelia veľkých zariadení nad 300 kg chladiva musia nainštalovať systémy detekcie úniku, ktoré sa kontrolujú aspoň 1x za 12 mesiacov.

  Prevádzkovatelia zariadení vedú záznamy o množstve a druhu chladiva a o prevedených kontrolách.

  Prevádzkovatelia zariadení zodpovedajú za zabezpečenie riadneho znovuzískania chladiva certifikovanými pracovníkmi, za účelom recyklácie, regenerácie alebo zneškodnenia F-plynov

- **Označovanie výrobkov a zariadení s obsahom F- plynov;**

  Výrobky a zariadenie obsahujúce F-plyny sa nesmú uvádzať na trh bez označenia, uvedení chemických názvov na štítku, za použitia akceptovaného priemyselného názvoslovia. Zariadenia je treba označiť.

- **Hlásenie údajov;**

  Do 31. marca 2008 a každý nasledujúci rok každý výrobca, dovozca a vývozca F-plynov podá správu Komisii EU, ktorú zašle i MŽP, v nej podá údaje za predchádzajúci kalendárny rok. Nahlasuje sa množstvo prekračujúce 1 tonu - celková výroba, dovoz a vývoz jednotlivých F-plynov s uvedením hlavných kategórií aplikácií (napr. mobilné klimatizačné jednotky, chladenie, klimatizácie, peny, aerosoly a pod.). Hlásenie sa týka tiež množstva látok recyklovaných a zneškodnených.

- **Školenie a certifikácia pracovníkov a spoločnosti vykonávajúcich menované činnosti;**

  Prevádzkovateľ zariadenia zabezpečí, aby príslušný personál získal certifikát, ktorý zodpovedá príslušnej znalosti platných predpisov a noriem a potrebné spôsobilosti pre predchádzaniu emisiám a znovuzískavaniu F-plynov a bezpečného zachádzania s príslušným druhom a veľkosti zariadení.

  Do 4. júla 2008 členské štáty stanovia svoje vlastné požiadavky na školení a certifikácii na základe minimálnych požiadaviek stanovených Komisiou EU.

  Kontroly, servis a opravy zariadení s F-plynmi budú vykonávať certifikovaní pracovníci.

  Členské štáty uznávajú certifikáty vydané iným členským štátom a neobmedzujú slobodu poskytovania služieb alebo slobodu obsadzovania z dôvodov súvisiacich s certifikátom iného členského štátu.

  Pre získanie certifikátu platného v celej EU bude treba mať minimálnu kvalifikáciu, školenie a skúšky. Podmienky stanoví EU a budú spracované do vykonávacej vyhlášky, spolu s metodikou vykonávania kontrol úniku chladív.

- **Zákazy uvádzania na trh;**

  Nádoby s F-plynmi pre jednorázové použitie – zákaz uvádzania na trh od 4. júla 2007, s výnimkou dopredaje výrobkov preukázateľne vyrobených pred týmto dátumom zákazu.

  Neuzavreté systémy s HFC a PFC s priamym odparovaním chladiva – zákaz uvádzania na trh od 4. júla 2007.

- **Sankcie a kontrola;**

  Členské štáty príjmu predpisy o sankciách pre prípady porušenia tohto Nariadenia a príjmu všetky nariadenia potrebné k zaisteniu jeho vykonávania. Tieto sankcie musia byť účinné, primerané a odradzujúce. Prijaté nariadenia musia byť oznámené Komisii EU do 4. júla 2008.

Toto je stručný prehľad najdôležitejších nariadení ktoré z Nariadenia EU o F-plynoch vyplývajú. Pre bežnú prax je však potrebné zoznámiť sa s jeho úplným textom. Ako už bolo uvedené, bola zahájená legislatívna príprava nadväzujúca na národné právne úpravy. Všetky opatrenia budú pripravované podľa metodických podkladov Komisie EU, v spolupráci so Zväzom CHKT a v náväznosti na Európsku asociáciu národných zväzov chladenia a klimatizácie (AREA). Dá sa očakávať, že zavedenie tohto Nariadenia do praxe nebude jednoduché, ale verme, že s pochopením a prispením všetkých, v záujme zlepšenia ochrany životného prostredia, sa jeho realizácia podarí. Niektoré štáty, Dánsko, Rakúsko a Švédsko majú v národnej legislatíve už niekoľko rokov zavedené prísnejšie nariadenia, ako stanovuje toto Nariadenie. Môžu však byť výnimočne uplatňované len do konca roku 2012. *O zavedení prísnejších nariadení pre Slovenskú republiku sa v súčasnej dobe neuvažuje.(???)*

Január 2007